

za povzdigo konjereje; sejmov, da se konji, dobri ali mrhe, pripeljejo na prodaj, imamo dosti po deželi in v Ljubljani vsako leto 5. Ako hočejo konjski sejmi zboljšati konjerejo, morajo drugačni biti kakor so navadni sejmi; na tacih sejmih bi se, na priliko, morale kake premije deliti itd., c. kr. ministerstvo je družbi obljubilo že v povzdigo konjereje denarne pomoči; zato predlaga: slavni zbor naj izreče, da za potrebno priznava, da se za povzdigo konjereje kaj storí, in naj dá glavnemu odboru nálog, da o tem poroča prihodnjemu občnemu zboru. Poleg tega pa stavi še drug predlog, namreč ta, naj družba kmetijska prosi c. k. deželno vlado, da se na višem mestu potegne za to, da se pri delitvi državnih premij za žebce postavi pogoj, da se prejemnik take premije zaveže, da bode žebca tudi res rabil za pleme skoz predpisani čas. Predlog ta je podpiral dr. Bleiweis s tem, da se premije žebcem dadó le za to, da se rabijo za pleme, ne pa, da ga lastnik kamorkoli prodá ali rezati dá, če mu je spuščanje sitno; tudi biki, ki dobivajo premije, so vezani na ta pogoj. — Odbornika Schollmajer in Peter Kozler podpirata Gutmansthalov predlog za posebne konjske sejme. — C. k. deželni predsednik pl. Conrad govori za predlog dr. Bleiweisov, po katerem naj se državne premije žebcem pogojno dadó, da se res rabijo za pleme. — Baron Roschütz nasvetuje izsrečkovanje težkih kónj v tistem času, ko se konjem državne premije delijo. — Deželni glavar pl. Wurzbach nasvetuje, naj se vsi ti nasveti izročé glavnemu odboru v prevdarek in sporočilo v prihodnjem občnem zboru. — Ta predlog se sprejme kakor tudi predlog Bleiweisov o pogoji zarad premij pri žebcih.

Potem Rihard Dolenc po obširnem govoru o stanju kranjskega predivstva stavi 3 predloge, kako bi se lahko dalo povzdigniti predivstvo na Kranjskem, namreč 1) da si družba kmetijska kupi semena po vsem svetu slovečega ruskega ali holanškega lanú in ga razdeli po deželi, 2) naj družba skrbi za širjenje poduka o umnem predivstvu po posebnih bukvicah in učiteljih, ki po deželi gredó in gospodarje učijo, in 3) da se na delnice (akcije) osnuje posebna družba, koja skrbi za umno izdelovanje prediva po najnovejših skušnjah. (Govor Dolencev, ki ga je zbor z občno pohvalo sprejel, prinesemo ves brž ob novem letu). — Po končanem govoru je dr. Bleiweis zboru predstavil Piskarja in Majarona, koja obá sta bila z Dolencem v moravski Schönburg v učilnico poslana, rekši, da ti trije mladi kmetovalci morajo biti misijonarji za razširjevanje potrebnega poduka, da pridemo na Kranjskem do više stopinje v predivstvu. — Bar. Roschütz nasvetuje napravo poskušalnice za predivstvo, potem skrb, da se dobó učitelji umnega predivstva, in razpis premij za pridelovanje zimskega lanú in vsakoletno razstavo kranjskega prediva; tudi vitez Gutmansthal podpira razstavo. — Schollmajer odgovarja, da mnogi baronovi nasveti so že s tem rešeni, da imamo v Schönberški učilnici izučenih učiteljev. — Dr. Orel na kratko in jasno razlaga Dolenceve nasvete, — Dolenc spodbija Roschützeve nasvete in dokaže, da posebne poskušalnice ni treba, ako se to zgodi, kar je on nasvetoval, — dr. Bleiweis nasprotuje nasvetu Roschützovemu in Gutmansthalovemu, da bi se napravljale razstave kranjskega prediva, rekši, da tako razstavo vidimo danes (bil je ravno smajin dan) pred „rotovžem“ in jo vidimo vsak teden dvakrat, pa kaj hočemo sedanje kranjsko predivo razstavljati, ker delamo ravno na to, da dobimo boljšega v deželo po nasvetu Dolencevem? Predlogi baron Roschützevi padejo in sprejmejo se predlogi Dolencevi. (Konec prihodnjič.)

Gospodarska skušnja.

* Kako se jajca najgotovejše mehko skuha. Pravi čas zadeti, v katerem se jajce mehko skuha, ima ena kuharica to, druga drugo mero. Časnik „Obzor“ pravi, da najbolj gotovo je to-le: Kader ti voda zavre, vrzi jajce va-njo, in brž lonec odmakni od ognja; kader je voda vreti nehala, je jajce najboljše mehko kuhano. Morebiti da našim gospodinjam vstrežemo s tem svetom.

Gospodarske novice.

* Izvaževanje avstrijsko-ogerskega žita v vnanje dežele bo zeló zaostalo, kader se bodo najjužnejše železnice amerikske sklenile s severnimi; gotovo je neki, da kmalu se bode toliko žita iz Amerike pripeljalo na Angležko in Francosko, da bo trgovina avstrijsko-ogerskega žita v te dežele veliko škodo trpela. Po železnicah bode svét čedalje manjši.

* Na Rajnu so vina letos pridelali komaj tretji del od navadnega pridelka, al nadjajo se, da bode dobro.

Delovanje

deželnega zbora kranjskega 1869. leta.

VII.

V seji 19., to je poslednji seji letošnjega zbora, je prišla na vrsto razprava o postavi, koja določi rabo domačega (slovenskega) jezika v pisarnicah c. k. gospósk.

Ustavni odsek, kteremu poročevalec je bil dr. J. Razlag, je v tej zadevi poročal tako-le:

Slavni deželni zbor! Vsled prejetega naloga je ustavni odsek v pretres vzel nasvet gosp. dr. Janeza Bleiweisa zarad rabe slovenskega jezika v c. kr. uradnih naše dežele (priloga 76). Da pa se zadostuje postavno izrečenemu načelu ravnopravnosti, prvi podlagi vsestranskega porazumljenja in sprave, je ustavni odsek soglasno sklenil, omenjeni nasvet tako razširiti, da nova postava ustreza vsem željam in potrebam naše dežele pričakovaje, da bode deželna postava stalno kazalo vsem c. kr. uradnikom pri njih vsakdanjem občenju s strankami, ker dosedanje postave, kakor §§. 13., 165. in 166. občnega reda državljanske pravde z dvornim dekretom od 22. dec. 1835. št. 109. zbirki pravosodnih postav, potem §§. 123. in 184. reda kazenske pravde le sodnije vežejo. Ustavni odsek toraj z ozirom na člen 19. splošnih drž. pravic predlaga načrt postave, ktero sl. deželni zbor naj sprejeti sklène.

Postava.

S pritrjenjem deželnega zbora Mojega vojvodstva Kranjskega ukazujem tako-le:

§. 1. C. k. uradnije naj v občenju z ljudstvom jezik rabijo tako-le:

a) Slovenske vloge se vselej rešujejo v slovenskem, nemške pa v nemškem jeziku.

b) Zaslišbe in obravnave s slovenskimi ljudmi (strankami, občinami) se opravljajo v slovenskem, z nemškimi pa v nemškem jeziku; v slovenskem, gledé na nemške stranke pa v nemškem jeziku se pišejo vsi dotični protokoli ter izdajajo dotične rešitve in posebno zatožbe in razsodbe.

§. 2. Določbe prejšnjega paragrafa veljajo za vse c. kr. uradnije, posebno za vse politične, davkovske in sodnje reči v civilnem kakor kazenskem postopu.

§. 3. Ministrom, kterih se dotiče, se nalaga izvršitev te postave. —

Na to poprime c. k. dež. predsednik pl. Conrad besedo. On ne nasprotuje pravilom, v tej postavi izre-